

GAÁL BOTOND–VÉGH LÁSZLÓ (SZERK.)

Fenntartható élet és vallás

Szerző: Gaál Botond–Végh László (szerk.)
ISBN 978 963 88961 3 1
Kiadó: Debrecen, Hatvani István Teológiai Kutatóközpont,
2013 (128 oldal)
Sorozat: Tudomány és Teológia

Már húsz éve munkálkodik a Hatvani István Teológiai Kutatóközpont, amely célul tűzte ki a természettudósok és a teológusok közötti párbeszéd elindítását. Nyolc tudományos konferenciát szervezett annak érdekében, hogy olyan kulcsfontosságú témákat fejtsenek ki természettudományos és teológiai megközelítésből, mint hogy kicsoda az ember, milyen az emberi értelem világa, hogyan lehet értelmezni tudományos és teológiai szempontból az antropikus kozmológiai elvet, hogyan látja ez a két megközelítés a jövőt, a rend és szabadság kapcsolatát, miért kell a tudományos gondolkodásnak nyitottnak maradnia, hogyan értelmezzük az embert mint lelki létezőt.

Ezeken az országos és ökumenikus konferenciákon elhangzott előadások a Tudomány és Teológia sorozat kötetiben jelentek meg. A 2012-re tervezett újabb konferencia helyett, amely finansziális okokból egyelőre nem jöhetett létre, készült el a könyvben levő két összefoglaló tanulmány, amelyet a konferenciák szervezői, teológiai részről Gaál Botond, a DRHE professzora és természettudományos részről Végh László atomfizikus, az MTA debreceni Atommagkutató Intézetének főmunkatársa készített. Az élet kérdéséről két

lényeges témát tárgyalnak ezek a tanulmányok. Az élet keletkezéséről szól Gaál Botond tanulmánya *Élet a teremtett világban* címmel, majd Végh László a *Fenntartható élet és az ember helyzete* című tanulmányában azt veti föl, hogy meddig lesz élet.

Nézzük először az első témát. Az élet, közelebbről az emberi élet felől az antropológusok három kérdésre úgy vélik, találtak megfelelő választ arra, hogy *hol, mikor és hogyan* jött létre az élet, illetve az ember. Van azonban egy negyedik kérdés is, amely megválaszolatlanul maradt: *miért* van ember? Vagy ahogyan Szentágothai János professzor fogalmazta, ha az agyunk minden sejtjét ismerjük már, ha tudjuk, hogyan és hol születik a gondolat, még mindig marad egy kardinális kérdés: miért jött létre a természetben egy ilyen finoman komplikált élő szerkezet?

Gaál professzor is először a természet üzenetét vizsgálja meg a teremtésről, mert a Higgs-bozon, az „isteni részecske” emberi eszközökkel mért megtapasztalása, nemkülönben a Hubble teleszkóp képei – bármennyire meglepő – teológiai jelentést hordoznak. „Lényegében a Higgs-bozonnal ahhoz kerültünk közelebb, hogy milyenek alkotta Isten ezt a világot, és talán megértünk belőle valamivel többet, miért is ilyennek terem-

tette.” Nem véletlen, hogy éppen ezért a felfedezésért adtak Nobel-díjat abban az évben, 2013 őszén. Minden felfedezéssel megtapasztalhatjuk azt, amire Isten az embert méltatta, „hogy a teremtésben közölt jótéteményét, bölcsességét jobban megértse, s ezzel közelebb kerüljön Ő hozzá, aki Krisztusban rendezte el az ember sorsát itt a Nap alatt”. Amikor a *miért* kérdésére keressük a választ, már nem azt kérdezzük, hogy mi az élet, hanem azt, hogy mi a lét értelme. Albert Einstein, aki először félreérthetetlenül feltette ezt a kérdést, arra a véleményre jutott, „hogy ha el akarjuk érni az egységes szemléletet a mindenségről, akkor annak valamilyen vallásos alapra kell helyezkednie”. A világnak ugyanis „eleve vannak törvényei, amelyek szerint léteznek”, sőt azt is kimondhatjuk, hogy az emberre nézve teremtett minden, tehát a bibliai teremtésleírás és a természettudományos antropikus kozmológiai elv összecsengenek.

Végh László tanulmánya a fenntartható életről szól, s az ember törekény valóságáról beszél. Fenntartható fejlődésről sok helyen lehet olvasni, ennek a lehetetlenségéről is egyre gyakrabban. A természettudós azonban nem ezt a kérdést teszi fel, hanem azt, hogy a sarki jégretek eltűnése után, s azzal számolva, hogy az életet valószínűleg nem tehetjük át egy másik bolygóra, milyen módon élhetünk tovább.

Annak felvázolása után, hogyan jutottunk a folyamatos krízis állapotába, a fenntartható élethez két lehetséges utat lát. Az első, hogy „nemcsak értenünk, éreznünk is kell, tudatunkban mélyén is rögzülnie kell annak, mennyire erős a természettől való függésünk, mert a természet az emberlét hordozója, és ha a természetet felemészítjük, nekünk is végünk”. Ezután arra mutat rá, hogy a fenntartható lét alapja mindig is az „embert megtartó vallás” volt. „Az mutatja a vallás erejét, hogy az alapjául szolgáló hit mennyire tudja az ennek megfelelő viselkedésre indítani a társadalom tagjait.” A keresztyénség gyengesége mutatkozik meg abban, hogy nincsen elegendő ereje a társadalom és az erkölcs formálására. Krisztus istenségét csodálja és imádja, de az ember Jézust nem akarja követni. „Pedig az evangé-

liumok Jézusnak, mint embernek a követésére szólítanak fel és az ítéletkor Krisztus csak akkor ismer meg engem, ha én is megláttam őt a gyengében, a szenvedőkben és másokban itt a földi világban.”

Aki ezt a könyvet kezébe veszi, két, elgondolkodásra készítő, higgadt, megalapozott érvelésű tanulmányt olvashat arról, hogyan juthatunk közelebb a tudomány és teológia ismeretével az élet és lét titkához, valamint az élet felelős szemléléséhez és éléséhez.

Németh Tamás

